

Белікова Анастасія, студентка кафедри дизайну
Лихолат Олена Віталіївна, науковий керівник,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дизайну
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

СУЧАСНІ ВИДАННЯ, ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Анотація.

Метою статті є дослідження сучасного видання, виступаючи ефективним засобом популяризації історико-культурної спадщини. Особлива увага приділяється артбуку — формату, який здатен поєднати в собі мистецтво, історію і культуру. Артбук розглядається не лише як естетичний об'єкт, а й як комунікаційний інструмент в епоху цифрових технологій. Дає змогу налагодити зв'язок із читачем за допомогою візуальних та текстових елементів. Дослідження підкреслює важливість графічного дизайну, цікавих прийомів у створенні видань для сучасного суспільства.

Ключові слова: графічний дизайн, книговидавництво, артбук, культурна спадщина, мистецтво, цифрові технології.

Вступ.

Українське мистецтво завжди було, є і буде відображенням багатогранності культурної спадщини, історії та традицій нашого народу. Воно не лише зберігає національну ідентичність, але й виступає потужним інструментом для популяризації нашої історії на національному, регіональному та міжнародному рівнях, як серед молодшої аудиторії, так і серед старших поколінь.

Книги мають потужний вплив на всебічний розвиток особистості, зокрема: гнучкість інтелекту, рівень словникового запасу, емоційну сферу, пам'ять, уяву та навички спілкування. Також, розвивають здатність аналізувати дані та синтезувати з них щось нове, якими переповнена інформаційна епоха.

Сьогодні, у добу цифрових технологій, важливість збереження та переосмислення історичної спадщини набуває нового значення. Ні для кого не секрет, що з появою діджиталізації, з'явилися труднощі із зацікавленням суспільства в літературі, читання довгих текстів та складних творів. Швидкий темп життя, зростання популярності коротких форм контенту, суттєво змінили спосіб сприйняття інформації.

Проте, новітні технології друку, стилі та принципи, які використовуються для створення якісного дизайну сучасної літератури, неабияк заохочують людей звертати увагу на такий друкований продукт для передачі інформації, як артбук. Користуючись нагодою, перед дизайнерами постає питання: чому б не скористатися можливістю привернути увагу суспільства до важливих речей за допомогою мистецтва?

Матеріали та методи.

Для роботи над темою було використано різноманітні теоретичні та практичні методи дослідження. За допомогою аналізу було опрацьовано наукові джерела з питань історичного розвитку книги та значущості видань в суспільстві, наукові публікації та сучасні тенденції, артбуку як формату щодо ефективності та популяризації культурної спадщини.

Синтез використовувався для об'єднання отриманої інформації та досліджень з галузей графічного дизайну, мистецтвознавства, видавничої справи та психології візуального сприйняття. Такий підхід дозволив розглядати артбук не лише як дизайнерське рішення, а як цілісний культурний продукт.

Метод дедукції дозволив сформулювати гіпотези щодо ефективності синтезу художніх і змістових елементів у форматі артбуку. Такий підхід дав змогу проаналізувати артбук не лише як об'єкт дизайну та краси, а як цілісне явище, в якому поєднуються текст, ілюстрації, типографіка та інформативна складова.

Об'єктом дослідження є процес створення артбуку та вплив сучасних оригінальних видань на популяризацію локальної культурної спадщини в суспільстві.

Предметом дослідження є дизайн сучасних видань, а саме артбуку, стилістичні, композиційні та типографічні рішення. Ефективний дизайн, який поєднує сучасні графічні прийоми з історико-культурним контекстом міста, сприятиме популяризації історії. Внаслідок чого підвищиться й інтерес до культурної та історичної спадщини.

Результати.

Книга в сучасному світі залишається незамінним джерелом передачі інформації, проте з розвитком діджитал-суспільства запити споживачів до споживчих видань значно збільшилися. Цифровізація вплинула на запити людей. Суспільство цінує візуальну привабливість речей, і з книжкової полиці швидше обере книгу з красивою, естетичною обкладинкою. Як зазначається у фаховій літературі, велике значення приділяється питанню підвищення якості художнього оформлення, ілюстрування та додрукарської підготовки книжкових видань [5].

У своїй статті Здор. О. підкреслює, що книга – це багатовимірна система, текст, рух по цьому тексту і візуальне, об'єктне вираження цього тексту, можна говорити про книгу як про втілення синтезу мистецтв [1]. Тому сучасні видавництва приділяють багато уваги створенню дизайну книг, акцентуючи увагу на потребах споживачів.

Суголосно з цим, відомий австрійський дизайнер Стефан Загмайстер зазначає, що речі, які створені митцями, мають бути красивими, затребуваними та загалом зрозумілими кожному. Він наголошує, що ваш твір має справляти враження такого, який створений “людьми та для людей” [3]. Такий підхід до створення проєктів, включаючи дизайн книги, акцентує увагу на людському факторі та емоціях. Адже книжкове мистецтво виявляє себе не лише в лексичному наповненні рукопису. Як наслідок, встановлюється зв'язок між автором та особою, а дизайн в свою чергу, окрім прикраси, стає засобом комунікації. Саме комунікація виходить на перший план в цифрову епоху.

Оформлене з дотриманням чітко визначених правил, принципів побудови і структуроване друковане видання здатне підвищити настрій та вплинути на почуття людини. У статті EDS (European design school) зазначається, що ефективний дизайн може стати потужним інструментом для поліпшення психологічного стану або його коригування в потрібному напрямку [2]. Адже, папір, структура, шрифти та, навіть, запах впливають на емоційний зв'язок між читачем та книгою, даруючи неймовірний емоційний досвід. Окрім цього, на думку О. Здор: «Ілюстрування книги – це ще один спосіб прочитання літературного тексту, ще один спосіб пізнання, а не прикрашання» [4]. Хороший графічний супровід не просто доповнює текст, а створює новий рівень його сприйняття читачем.

«Артбук» дослівно з англійської перекладається як «книга-мистецтво», що дає підставу говорити про двокомпонентність окресленого явища: книгу можна розглядати як видавничо поліграфічний і мистецький феномен [6]. Так, артбук є не лише засобом передачі

інформації, а й естетичним об'єктом, що несе за собою культурну та художню цінність.

Як зазначає О. Копецька “артбуки можуть задовільняти різні запити, сприйматись і як мистецькі творіння, і як видавнича продукція” [1]. На думку ж інших дослідників “артбук це мистецький альбом” [7]. Але не варто протиставляти “складові” артбуку, адже він є двоєдиним в собі. Графічно-мистецька складова підвищує якість сприйняття наративу, оповіді, що викладена в друкованому виданні. Кожен компонент підсилює дію іншого, досягаючи таким чином синергії.

Висновки.

На підставі проведеного аналізу можна стверджувати, що артбук є не лише мистецьким виданням, а й ефективним засобом збереження та популяризації культурної спадщини. Аналіз історичних витоків і розвитку ілюстрованих видань засвідчує, що візуальна частина книги відіграє важливу роль у донесенні змісту до читача. Від середньовічних манускриптів до сучасних артбуків: ілюстрація виступає не просто доповненням, а повноцінним засобом комунікації. Це підтверджує значення артбуків у збереженні історичних і культурних наративів.

Узагальнюючи проаналізовану нами інформацію, можна стверджувати, що артбук є важливим виданням, яке поєднує мистецтво, історію та дизайн, надаючи можливість створити унікальний спосіб взаємодії читача з культурною спадщиною та урбаністичним середовищем.

Список використаних джерел:

Балабуха Н. М., Здор О. Г., Радько К. В. Дизайн книги як проектна робота студентів освітньої програми «Графічний дизайн» Університету Грінченка // АРТ-платФОРМА. — 2024. — Т. 9, № 1. — С. 304–323.

Дизайн і психологія. Вплив на емоційний стан. URL: <https://eds.ua/blog/article/dyzain-i-psychology-vplyv-na-emoziynnyy-stan> (дата звернення: 13.01.2025).

Загмайстер С., Волш Дж. Краса / пер. О. Журавльова, Г. Пехнік. — Київ: ArtHuss, 2020. — (Оригінальна робота опублікована у 2018 р.).

Здор О. Дизайн книги. Синтез змісту і форми: мистецькі та наукові аспекти // Матеріали 25-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Ужгород, 11–13 жовтня 2020 р.) Ердєлівські читання. — Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2020.

Здор О. Книга як цілісна система текстового й візуального в історичному та сучасному контексті // Вісник. — 2020. — Вип. 200.

Копецька О. Ю. Артбук як різновид нішевих видань // Наукові записки Інституту журналістики. — 2014. — Вип. 55. — С. 66–69.

Підопригора С. Артбук у просторі літератури: художні особливості. 2018.